

Nevtepeno
Poprijeta Devica Marija

V ratni tescal. 12 st

1909. december

Zmozsna
Gospa Vogrszka

POBOZSEN MESZECSEN LISZT.

Reditel:

Bassa Ivan plebános vu Bogojini.

Vszebina.

Fr. Rogács. : Szveta nocs.	353
Bg : Miloscse szí puna	358
S. J. : Na szvéti vecsér.	361
Szlepec : Prekrizsanje.	366
Szresen : V Bethlehem !	372
Bassa Ivan. : Iz zgodovine szv- matrecérkve . .	374
P. : Dvák bozsicsa	378

Posta reditela.

**Ki ne dobro, ki je vecs, ali menje dobo
sznopicsov, naj mi naznani ! Vsza pizma k
meni, vu stamparijo nikaj !**

**Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve
koroni posle na ime : Bassa Ivan plebanos
vu Bogojini (Bagonya, Zalamegye) ali naj
onomi dá, od koga liszt prekvzeme vszaki
meszee.**

**Sziromáki, ki nemorejo zdaj vesaszi
plácsati, kak vszako leto, tak i letosz lehko
po vecskrátnih sumah, ali pa, kda bodo
meli, naednok plácsajo !**

Csiszti dohodki liszta sze obrnejo na zidanje ednoga
szamosztana (klostra) v krajini Szlovenszkoj na Vogrszkom.

Premiocse leto je osztalo nanjega 300 koron. Zdaj
zse mámo 1100 koron i interes.

Szveta nocs.

Miszli mi dalecs hodijo, na dalnjem kraji; na letah, stere szo premizole. kak megla hitro odide. Na dalnjem kraji mala vész, ovacsi neimenitna, ali vmojem szpomini prelublena, kde szam detinszke leta prezstvo. Prelepi szpomin, steroga szo pozlatile brezszkrbna mlada leta.

Szveti vecser, kak nepozabliv je tvoj szpomin. Se dobro pomnim, kak csi bi vesera bilo. Vesz kraj sze je v szneg obleko. Drevje po vészi kak da bi veliki poszvecs-njeki sztali; hizse pa, na szvetke vszikdar obeljene, szo sze celo v belo oblekle.

Se bole szlavno pa, kak cela narava, je bilo nase szrcé, kda szmo v lubeznivom okrogí vszi navkúp sze szpravili okoli maloga, szíromaskoga betlehema. Na sztoli jalics, iz njega pozíacseni orehi, jáboka viszijo. Tak proszto, kak mala szíromaska hizsa. Pa tak veszelo, kak je veszelo zadovolno szíromastvo.

Na ceszti tú i tam szneg prascsi, kak sto mimo po ceszti ide sz mocsnimi sztopaji. Meszec tak mili obraz ma, zvezde pa jaszno blízkecsėjo, kak da bi milion szvecs sze vuzsgalo na csaszti nicoj pridocsemi Zvelicsari.

— O, da je pa lublena nocs, pravijo ocsa, steri szo polagat hodili vő, pa malo okoli gledat. Cslovek nevej prej, narod doszta norije zna nastelati okoli hrama se taksi szvetesnji csasz . . .

Nasz pa szrce na peszen vzdigava. Ob prvim pomali, kak kda sze kola genejo, po tem pa vsze mocsnese. Tak csűdno sze szlisi ta sztara, pa li vszikdar nova peszen :

Sereg pasztérov, oni v Betlehemi

Csredo szo paszli vőni tam na poli.

Pa v peszem tak szladko doni, kak da bi od dalecs orgole milo zsvrgolele, velki zvon. Obprvim zvonijo, — ponocsnicam.

Jaz szam nevem, ka je to szladko csűtenje na szveto nocs. Miszlim, ka njo je drűgi túdi csűto, najmenje nísterokrat. Morebiti edno kaplo iz tisztoğa mira, steroga rojen Zvelicsar na szvet prinesze po angelszkom szpevanji, lűdemdobrovolnim, najbolapa prosztim, szíromaskim na zemli.

Doszta let je preteklo od tisztoğa mao i v razlocsnih mesztah szam szvetil szveto nocs. Blazsena je vszepovszed, ali vecs tak lepoga szpomina nej. Detinszki szpomini sze lehkar ne ponavljajo v zsvilenji.

*

Szveta je nocs, tiha je nocs. Duzsnoszt sztalisa me keszno vecser domo pela prek po varasi. Mimo velki zidin idem. Velka okna sze szvetijo. Mimo idocs sze na okno

zglednem. Na szredi hizse velki jalics vidim, okoli pa vsze drobnija za deco. Ta deca vsze majo, pa sze vŭtro zse vszega navolijo, tak do sze csŭtili, kak steri sze po gosztŭvanji prebŭdi: prazno. Kak nacsisi je bio nas szveti vecser tam v vesznieskoj hizsici, tisztu mali jalics z nisteri orehami: to je vsze, ka nam mali Jezusek prineszo. Kak lahko je prosztoga csloveka sz blazsensztvom obogatiti. V teh hizsah pa vsze vidi cslovek, szamo na maloga Zvelicsara nikaj neszpomina.

Tej ga necsakajo sz peszmami neszlavljajo. Polek v ovoj hizsi nikak klavér mantra, popeva, ali kak nacsisa je bila nasa sztara vizsa: Sereg paszterov. Tej necsŭjejo zovcesega zvona mili glas, kda bodo sze polnocsnice obszlŭzsavale, tej do globoko szpali, kak nikda betlehem-szki sztanoŭniki.

Mimo bogacov hizs za menom idejo nisteri moski sz zsmetnimi sztopaji. Po menje sztopam, pred mene pridejo, i csŭjem, kak eden pravi ovim:

— Tem bogacom dobro ide, tej vzsivajo. Pa to pravica, ka tej telko majo? Zse pride ednok csasz, ka mo sz temi racsun meli.

V pesznice sztiszne roke. Se nistere szurove glaszi csŭjem. Pri ovoj vilici sze locsijo. Vsza ki ide na szvoj dom. Dobro poznam te lŭdi. Varaski delavci szo, steri szo sze iz Boga zse dugo szpozabili. Sz pszŭvanjom pa nezadovotnosztjov sze nasztijo. Dosztakrat lacsni osztanejo zato da doszta zsiŭajo. Doszta zalŭzsijo, pa doszta potrosijo: nezadovolnoszt pa lakota szo grozni razszipavci. — To szo tisztu ludje, steri na to szveto nocs domo idejo. Zdaj tŭdi, kak vszikdar, szo csemerni, ocsi njim perinje mecsejo, sz vszak-sim bi sze szvadili. Szami nevejo, zakaj. Da drŭgoga nenajdejo, domá sze nad zsenov deréjo, neduzsno deco prekunejo. Szamo zato szo domo prisli, da szvojem na to lubleno nocs blazsenoszt razfreskajo. Potom pa sze oblicejo pa odidejo. Morebiti v cerkev? Nej, v kresmo, kde na to nocs hudi dŭhovje pridejo v kŭp sz pijancami pek-lenszko peszen szpevat.

Tuzsna szveta nocs: nisterim drŭgi razzsaliŭo veszelje, drŭgi pa szami szebi. Kde nega prave vere, tam nega mira, nej blazsenosztu. Kak nacsisa je bila nasa szveta nocs v szziromastvi, ali v medszebojnov lubeznosztu!

Miszli mi na szveti vecser dalecs hodijo, na tisztom lublenom kraji, od steroga lepsega nega. Vszako meszto detinszkih breszkrbnih let kraszni szpomini pozlatijo. Pa te kraj je zopet v belo oblecseni, kak da bi angelje szvetli hodili pa pri hizsaj blagoszlov dol' devali. Pa pitam ednoga — angel szkrbnik je tiszte krajine:

— Angel nebeszki, povej mi, zakaj pa sz tvojimi prijatelmi ne devas dol' pri vszakoj hizsi blagoszlova?

— Zato, da ga je nej vszaki vreden, odgovori angel.

— Steri szo pa vredni blazsenoszt szvete nocs?

— Tiszti, odgovori angel, steri bodo to nocs szvetili Zvelicsara pri domi, v cerkvi pa v szrci.

Kak csüdoviten odgovor. Zaisztino vreden, da ga zapomnimo. Za szpomin.

Doma moremo csakati blagoszlov Zvelicsara na szveti vecser. Kak lepo je, csi sze te vecser vszi zjediniyo domacsi v medszebojnov lubeznosztjov, csi ravno sze vcsasz maló poreberijo. Med nje pridejo angeli mira i njim prineszejo v lubeznoszt blazsenoszt, stero szvet pa bogasztvo dati nemore. Kak lepo je, da sze cela rodovina okoli maloga betlehema zdrüzsí. Gori na jalicsi szvetle szvecsice, kak bliszkecssejo, kazsejo szvetloszt zsive vere i pobožsnoszt stera v toj hizsi kralüje. Zeleno drevo vüpanje szpomina v predragom Zvelicsari steri je znjimi v vszem njihovom deli. Iz jalicsa viszecse pozlacsene jaboka szo podoba one zlate lubeznoszt, sz sterov sze nebeszki Ocsa za vsze szkrbi, csi mi radovolno prenasamo nase dela pa tezsave.

V cerkvi moremo zadobiti maloga Jezusa blagoszlov. Polnocsna szveta mesa je najlepša szlavnoszt v cerkvenom leti. Kak grdo je, kda sze znajdejo neposteni ludje, ki sze tam tak oponasajo, kak ponocsnjaki. V betlehemszkoj stalici, kde sze je Zvelicsar narodo, kak tiha pobožsnoszt sze razdene, blazsena Mati bozsá i szveti Jozsef molita Zvelicsara. Pobožsni paszterje pridejo, malo detece csüdivajo, sztokrát poglednejo sz narahim szmehom, njemi klecsecs, krscsake pod pazje tak milo igrajo i szladko szpevajo. Tak naj bo v cerkvi. Kda pri polnocsnoj szvetoj mesi dühovnik, kak Goszpodna Boga angel prepeva ono szladko, nébeszko peszen: Gloria in excelsis Deo, — i szto grl nadalüje bozsicsno peszem po celoj

cerkvi: sz peszmov i molitvov sze naklonimo pred lublenim Jezusom v Oltarszkom Szvesztvi. O kelko szí te pol vőre miloszti szproszimo szebi pa szvojoj deci, stera doma szladko szpi, pa sz angelni szenja, ki njim sepecsejo od predragoga Jezusa, ki je szvojoj lubeznivoj Materi i hraniteli tak podlozsen bio, steri dobro deco tak szrcsno lübi.

V szrci pa najbolje obszlüzsavajmo szveto nocs. Szrce brez szmrtnoga greha vszebi noszi Jezusa, kak Marija pod nevtepenim Szrcom; v njem pocsiva, kak v oni blazseni jaszlicah. Angeli nasz obdajo, ar Recs sz telom vesinjena prebiva vu nami. V adventi szmo dobro szpoved opravili, vredno k szebi vzeli precsiscsavanje: v szrci noszimo Jezusa, sze z novics szkrovno narodi v nam to szladko nocs sz obilnimi miloszti.

Pa kda od polnocsne szvete mese domo idemo, sze tak blazseno csütimo, kak niscse ne. Vzged nam na nebo vzri. Kak da bi se szploh angelszko peszen csüli, stero nam miszli i csütenje v nebo vlecse . . .

Tam kde zvezdice miglajo,
Nase vüpanje sztoji:
Ta zdaj zsele nasz pelajo,
Tam Zvelicsar nas zsivi.

Fr. Rogács.

Miloscese szi puna.

Puna je bila miloscse bl. D. Marija, ár je szvojo volo z csiszta i zevszema podvrgla voli bozsoj. Njéna dűsa, njéno neduzsno-csiszto szrcé sze je vu soli cérkve bozse blizi k szvetiscsi gojilo, tam je szedelo vu blizini Nájszvetesega „szedécsa vu szenci szvojega lűboga.“ Pesm. 2, 3.)

Kak lepe, kak tihe, kak blázsene dnéve je prezšivela ona tam vu prebivaliscsi Goszpodna! Mela je priliko od vere do vere szi pogucsávati z Bogom ino sze veszeliti onomi dűsevnomi miri, steroga szvet dati ne more nikomi. Pred Bogom hodécsa je pamet vszikdar pri szvojem Bogi mela, njegovo diko, njegovo neszkoncsano popunoszt szi je premislavala.

Boga, steroga je z lűbéznosztjov lűbila, je vise vszega postűvala, on je bio vsze njéno; za to je za nikoj mela vsze drűgo, ka bi njoj szvet lepoga i veszéloga mogeo dati.

Njéno szrcse je szvetiscse bilo, vu sterom je vekivecsen poszvet lűbéznosztji goro; ona szána sze je tak priprávila, ka je posztála prebiváiscse, cérkev, Vekivecsnoga.

Pa to je pct tűdi za nász do one popunoszti, vu steroj mi tűdi prebiváiscsa nasega lűbeznivoga Boga posztánemo. Ki sze tak zprijází z szamotov, zaisztino blázseno zšivlenje má.

Ne ima nikse szkrbi na drüge, szamo z Bogom szí pogovárja, ocsi v njega má oprete, z szrcem pri njem prebiva, tak hodi po zemli za szvojim poszlom, kak csi zvün Boga i njega nikoga ne bi bilo na szveti.

Vszikdár vküppobrání vu mislenji ino pripraven je taksi, ka zacsűje bozso recs vu szvojem szrei.

Szamo edno tolázsbo, edno veszélje, edno diko pozna, szamo edno zselenje i edno vűpanje má i to je njegov lűbeznivi Bog, „szrca mojga Bog.“ (Ps. 72, 23.)

Ki tak hodi po szveti, za volo onoga sze szlobodno trűdijo szinovje etoga szveta za razveszeljávanjem, bogásztvom ino zmozsnosztjov; on nancs ne zarazmi, kak je mogocse kaj drűgoga tűdi lűbiti, kak szamoga Bogá. Eta premenjliva, csi njemi veszélja ponűvlejo, ali njemi zsalszt nakládajo, szo njemi vsze edno, ga ne morejo szpraviti od dűsevnoga mira.

Ár dobro zná, ka koga on lűbi, je navszeveke tisztí, steri je bio, pa de navszeveke tisztí, steri je dnesz, ednáko szvétí, ednáko lűbeznivi. Pa eta miszeo je njemi nezmerna vretina veszélja, stera njega vu vszakoj tugi potolázsi ino razveszeljáa.

Koga Bog szám scsé vcsiti ino mocsnese k szebi privézati, onoga vu szamoto pozové ino tam guesi szrei nűgovomi. Za to, ki scsé dűseven zsitek pelati, naj sze pred vszem drűgim z szamotov z prijázni, njo naj rad má pa naj gléda, ka szamoga szebé, vsze szvoje nágibe, vsza nakanenja szvoja, vsza gibanja szvoja znotrasnja dobro szpozna ino od szveta sze naj poleg mogocsnosztí dalecs drzsi.

Csi more z szvetom kaj vkűp meti, naj pázi, kak Noemov golob, steri je pazlivo leto ober potopa pa sze je pascsó nazaj vu bárko domo.

Ki sze ne csuva szkrbno od szveta, sze njemi hitro pripeti, ka sze premislávania szveta privádi; csi pa zse ednok veszélje dobi k etim premenlivim delam, pomali —, celo hitro zgűbi volo k vekivecsnim.

Vu peszmih vszeli peszmaj je popiszano, ka szneha iscse mladozsena szvojega po vulicah Jeruzalema pa ga ne naide — dűsa iscse Jezusa med lármov szveta pa ga naisla ne bo!

Redko náidti psenico brezi kokola, redko je vküp-
pridti z lüdmi brezi pregrehska.

Ne bole nevarnoga szkopca, kak je prijátelsztvo szveta
za jákoszti szrea. Tak je pokvarjeni te szvet i njegova
držstva, ka sze szkoro ne szme obruoti vu njih brezi
kvára, ki pazko sesé meti na düso szvojo.

Pa csi li moremo med njega, noszimo miszli nase pri
domi, kak Noemov golob ino sze pascsimo nazaj vu naso
szamoto.

Nancs povedati ne more, kelko tolázsbe i blagoszlova
dá bogábojécsim düsam mirna szamota.

Vszi püscsávnice indasnji csaszov ednoglaszno szve-
docsijo, ka szo te naisli szebé i szvojo düso z cela, kda
szo z celá povrgli szvet.

Za to znaj düsa, ka sze Bog veszeli, csi vidi, ka
iscses njega vu szamoti, kde doszta lezsi dás pred njega
szvoje miszli ino szí z poniznov lübéznosztojov lehko po-
guesis z njim vsza szvoja nakanenja.

Vu szamoti te Bog lepse potolázsi, ti olejsa trplenja,
vzeme ti sztráh, raztira dvojnoszt tvojo ino ti dá modroszt
za csedno jákosztno zsvilenje.

Vu szamoti te navesi razmeti njegove recsi, z taksim
guesom ti zbüdi szree, z sterim sze szamo pred prijátлами
glászi ino ti raztolmácsi vuogo szkrivnoszt, stere zdaj ne
razmis.

Mati Maria, stera szí sze vu szamoti vesila tak jako
lübiti Bogá, navcsi tüdi mene lübiti szamoto ino iszkati
vu njoj onoga isztoga lübeznivoga Bogá.

Bg.

Na szvétí vecsér.

(Zgodba.)

Priblizsávalo szej je polnoci na szveti vecsér. Na kráji meszta szej je vidlo szamosztánszko poszlopje, zagrajeno zidovjem; cérkev zaszükanim türmom je sztála poleg. Szvetla szvetloszt je szijála z oken v kmicsno nocs. Jezuitszki szamosztan je bio to, stero ga szo pred kratkim vremenom odprli. Nicojsno nocs de szej po dugom vremení pálik szlüzсила szv. mesa vu tom szamosztáni.

Tá szo sli mnogi: mozski i zsenszke, mladina i sztarcí, zaszükani v kozsühe; govorili szo le na po glasno, da tüdi na ceszti nebi motili mira szvéte bozsicsne noci. „Bog bodi jezerokrát zahválen“, je szpregovorila dobra zsenszka szvojoj szoszedi, „da morejo pálik pri jezuitih szvetiti szveto nocs. Tak milo i pobožno ne bilo nindri pri jaszlicah, kak pri njih; scse gda szan bila dekla, neszán uigdár vü nihála, da nebi sla tá. I gda szo szamosztán odpravili, szmo miszlili, gvisno szej zgodi, da posle Bog angela z ognjenim mecsom, steri té brezbozsne razbojníke pokoncsa. Pa Bog je dopúsztó njüvo brezbozsno csinenje.“⁴

„O, scse doszta hűjse, scse doszta hűjse sze je zgo-dilo“, je odgovorila szoszida. „Sto bi mogeo kaj taksega miszliti, da bi bilo mogocse napraviť z szamosztána po-bozsnih redovnikov kaj taksega! Vej znás kak je bilo: Drevje v ogradi szo podrli i szkopali, obednico szo nap-ravili za stalo, prosztor med szamosztanom i cerkvijo po-nűcali za nászteo za prascsicse, církev za szkladiscse blánj i drűge takse ropotije.“

„Iz szvetisesa Goszpodovoga szo napravili tej brez bozsnezsi jamo razbojnikov!“ tak je pravila na to drűga. „Pa Bog bodi zahvalen, da mámo páli szamosztán; ni-cosnjo nocs de taksa szlávnoszt pri jezuitih, da sze bode néba i zemla veszelila.“ „Isztina je tak!“ je pravila drűga, i sle szta páli tiho vu toj szvétoj bozsicsnoj nocsí dale. Za nikelko vremena pa zacsűdena pita szoszida: „Pog-ledni no! Ka idejo predsednikovi tűdi k polnocsnici? Vsze je szvetlo tam!“ Pri te recsah sze zglédnetá obe doli na proszti prosztor, ge je sztála lepa palacsa. Vhodná vráta szo bila vsza razszvetlena. Z oken sze je pa szve-tilo v kmicsno nocs, tak da bi zsarelo v dvorani jezero lampic.

Zdaj sze zacsűje klaver. Mogocsno szo doneli akordi: I zaisztino sze je plészalo: Mimo idocsi szo razlocsno vidli páre vrteti sze v razszvetlenoj dvorani.

„Ah, ah! Na szvétí vecsér plészati — no, to je pa zse prevecs!“ szo sze oglásali mimoidocsi drűg za drű-gim. Csi pa to prinesze blagoszlov bozsi“, je pravo pri-leten mozski, „potom pa tűdi!“ I lűsztvo, ka je slo k polnocsnici, sze je sztávlalo polek palacse visjega uradnika v dezseli; bio je sztrah i groza, da sze godijo rávno ni-cosnjo nocs takse recsi vu toj hizsi. Bilo je etak: Pri vėksem uradniki Hiszkra, dezselnom predsedniki, je bio domácsi plesz v bozsicsnoj nocsí. Mládo i sztáro je plé-szalo. Na szredi dvoráne pa je bilo bogato okincsano bozsicsno drevo posztávleno. Predsednik szam ne plészao. Szedo je poleg szvojih prijatelov v drűgoj hizsi i spilao na kárte i pio sampanijo kupico za kupicov. „Zse pá zgűbim!“ je pravo i vrgeo kárte vkraj.

Zdaj zacsne zvoniti. „Ka pa je to?“ pita predsed-ni... „Gvisno pri jezuitih k polnocsnici zvoní!“ „Ja to bo! Nihali szmo je palik v meszti,“ je kimao zglavov

predsednik, nato pa pravo: „Moji prijatelje szo to ne! Csi bi bilo vsze po mojem, jaz bi je sztirao delects prek meje.“

„Eh, tak nevarni szo pa znán ne ti mozski,“ je pravo pajdás eden szmejocs. „Szan njim prevecs tezszo coklo podsztavo,“ je pravo predsednik — „Zvedo szan zse prvle, kak szo jezuitje sze prisli, da je eden med njimi, steri poszeбно napelávle lúsztvó. Pravijo da je náj bolsi govornik vu vszi dezseli. Kmetje i mescsanje idejo po vóre i vóre delects za njim, celo csude zná delati, csi ga gledajo lúdje na predgonici, kak pravijo drugi.“ „Aha, i tomi niszte dovalili, da bi sze priszelo vszamosztán?“ „O ja“ sze je naszmejao predsednik. „Ali prepovedao szan njemi predgati. Tak je zdaj pregnán te csüdodelnik i za vedno pod mojov oblasztjov. Ali je ne to csedno?“

Medtem sze je zacsnola pri jezuitih v cerkvi polnocsnica. Veliki oltár sze je zsario v lampicaj. V globoko po, bozsnoszt zatopleni je szlúzso predsztójnik szv. meso-orgole szo pa prijétno donele i szpremlale pobožno, milo szpévánje. Szvétesnja tihota je vladala vu szvetih proztorih, csi rávno je bilo lúsztva vsze puno. Vsze je bilo z bráno vu szvétoj pobožnoszti.

Na málom ukorosi za oltárom, kama sze ne vidlo z cérkvi, szo bili zbrani ocsevje jezuitje. Tiho szo klécsali szvetim sztráhom nicosnje nocsí.

Tam v kmicsnom zádñjem koti je klécsao pater Alfonz, znameniti govornik, steroga szo obszodili, ka neszmi javno predgati. Klécsao je tam kak pribiti, roke pa drzsao szklenjene na prszaj. Premslávao je dobroto Bogá vszemogocsnoga, da nam je dáó v odküplenje Szina, steri sze je nicosnjo nocs narodo.

Szcinkalo je k povzdigávanji. Szin bozzi, bozsiesno Dete, je sztopo z nebesz i lezsao na oltári — v jaszlicah. Pater Alfonz pa je molo:

„Milo Dete, Jezus, szprejmi me, nevolnoga gresnika, Tebi sze darűjem; daj mi tezsáv i nevol, prenásao je bom znáj véksim veszéljom vu csaszt i szlávo tvojega rojsztva. Jaz neszam nikaj i nikaj nescsem na tom szvejti. Hrepenim szamo po tebi i po tvojega krizsa szramoti i tézsi. Jezerokrát sze ti zahválím, da szí odredo mojemi jeziki

mucsati; proszim te, daj, da csedale bole i bole szpoznam, da szan zádnji i náj nevredneisi hlápec, ki neszan bio za vrednoga szpoznan, da bi govero v tvojo csaszt i szlávo.

I, oh, proszim te pri tvojem szvéto szirmastvi, resi scse to nocs tiszté, ki szo scse v zmoti i grehi, pripelaj je na pot pravice i szvetloszti i vcsini je szrecsne vu tvojem szvéto miri. I csi mám jaz nevolen gresnik le iszkro zaszlúzsenja i dopadenja vu tvojih ocseh: o drage vole darűjem to tebi, v izpreobrnjenje tvojih naszprotnikov, i predvszem za dűso szvojega náj vėksega naszprotnika tű v meszti!“

Vu tom hipi je vdaro Bozsi zslak goszpoda predszednika v palacsi, niedne recsih ne mogeo vecs szpregovoriti . . .

Tak da bi megno, szo gosztje preminoli z razszvetlene, veszelja pune dvoráne: zakaj bojali szo sze, da bi vidli mrtveca . . . i plesz vu szvetoj noci je bio koncsan. Domacsi i zdravnik szo sze motali okoli predszednika, ki je nezaveszten lezsao pred njimi. „Scse je zsi“, je pravo zdaj zdravnik, steri je bio vrli krscsenik; „vcsaszi poslite po dűhovnika“. „Po dűhovnika, právite?“ Ja po ednoga jezuita“, je z rendelűvao zdravnik. „Ka, jezuita, k mojemi mozsi?“ je kűnkala goszpa predszednikova — ona je bila vu szvojoj gizdoszti i noroszti podobna neszrecsnomi mozsi-; „pocsákajmo do zajtra, potom — potom — poslemo po kaksega kanonika“. Zdravnik pa je zse poszlao v szamosztan szlűzsabnika i goszpej predszednikovoj pravo: „Prezvisenoszt, csi odkloui te dűhovnika, potom zapűsztim vcsa szí vazo hizso, i prevzemeté vi szvo odgovornoszta za telo i dűso vasega mozsa“. To je pomagalo, i gda je za nisterno minoto szlėdkar sztopo pater Alfonz, je odisla goszpa predszednikova tiho z hizse. Slo je vsze bolse, kak szo miszlili: Goszpod je szprejao áldov nevolnoga jezuita. Predsednik je priseo hitro k zaveszti.

Pater ga je tolazso, opominao i molo za njega. Vido je betezsni vecsnoszt pred szeboj, i miloscsa bozsa je pomagala: opravo je dugo szpoved, na to pa vezz potrti i zvidnov pobožsnosztjov kszebi vzeo szveto popot-

nico. Drügo zajtro je naiseo zdravnik betezsnika zse doszta bolsega, kak je miszlo, i v treh dnevaj njemi je pravo, da je resen nevarnoszti. Naszledek bozsega zslaka je ne bio tak jako szilen, kak sze je szprva miszlilo, bo-lezen je pocsaszi minjavała i za frtao leta je bio pred-szednik palik zdrav — tüdi na düsi; ar odzdaj je bio dober krscsenik i predvszem zveszt i hvalezsen prijateo szvojim szoszidom v szamosztani, patrom jezuitom. Nis-terno vöro je prebil v njüvoj cérkvi, pa tüdi vogradi i v jedilnici, ar je naiseo tam vecs pravice, modroszti i lübezni kak med szvetom. I pater Alfonz, ki je zatem szmel javno govoriti na predganci, je posztano i osztao njegov posze-ben prijatel i szpovednik do szmrți.

Vecskrat vu zsvljenji je pravo predsednik : „Miszlo szan, da szem sztem, ka szan patri Alfonzi prepovedao javno predgati, vnicso njegovo paszterszko delo : pa szem ga posztavo ravno na meszto, gé ga je Bog steo meti : On je tiho i mirno trpo moje preganjanje i sztem reso moja düso.

S. J.

Prekrizsanje.

Poleg vcsenjá nase katholicsánszke vere je ne za doszta szamo z zotrasnjim tálon vervati, nego z zvünesnjim tálon moremo tüdi naso vero vadlúvati. To pa poszebnó z prekrizsanjom csinimo. Ka je pri szoldákah obleko, to je pri katholicsáncáh krizsanje. Kak szoldáka z obleke szpoznamo k kaksemi regimenti on szlisi: tak z krizsnoga znaménja vcsaszi previdimo csi je sto kotriga kath. Materécérkvi, ár ga to znaménje locsi od vszeh drüge vere lüdi. Szv. Augusztin právi: „Ne szramotüjemo sze Krisztusovo znaménje na cseli nosziti, i z tém ocsivesztnó vadlújemo, ka nemamo niksega obcsinsztva z nepriátelmi Krisztusovoga krizsa“.

Prekrizsanje globoko razumenje má. „Vu iméni Ocsé, Sziná i Dühá szvétoğa“ z etimi recsmi vrzsemo krizs na szébe i z tem vadlújemo szvojo vero vu szv. Trojsztvi, ka mi vsze z Bogon, za Bogá, po Jezusa vrednoszti i Dühá szv. miloscsi scsémo csiniti, z ednov recsjov po prekrizsanji sze znova scsémo med vucsenike szv. krizsa zracsunati i tak szebi zsegen Krisztusove krizsne szmrti zagvüsati. Pri prekrizsanji z desznov rokov szvoje cselo i prszí teknovsi edno linio dolpotégnemo z etimi recsmi:

„Vu iméni Ocsé i Sziná“ i z tém to scsémo znamemüvati, ka je nebeszki Ocsa na odküplenjé cslovecsánszkoga národa szvojega jedinorojenoga Sziná poszlao na zemlo, ki je pod nevtepenim szrcon deviske Marie cslovek posztano, i kak je cselo i gláva nájviesnji tai cslovecsega tela: tak je Ocsa prva persona szv. Trojsztva i od njega sze narája od vekoma Szin Bog. Po tom pa deszno roko z levoga plecsa na právo denemo znova edno linio potégnovsi z etimi recsmi: i Dühá szvétoga Amen“ z tém to znamenüvajocsi, ka Düh szv. od Ocsé i Sziná szhája. Ka z levoga plecsa na právo idemo, to znamenüje, ka je Jezus po szvojoj krizsnoj szmrtri z leve sztráni preklénsztva nász na právi kraj zvelicsanja pripelao.

Prekrizsanje je od apostolov szhájajocsa sztarinszka krscsánszka návada. Szvedocsijo nam to sztarinszki krscsánszki pisatelje. Etak Tertullián pisatel z drüge sztotine právi: „Pred delon vu deli, pri vö-i notriidenji . . . pri sztoli, pri poszveti, pri gorisztanenji i dolilénganji i pri vszem csinenji krizs denmo na szvoje cselo“. Pri Zláto-vüsztnom pa eta cstémo: Krizsno znaménje vszepovszédi gorinájdemo pri vládnikah i podlozsnikah, pri zsenszках i moskah, pri sztárikh i mládih vszaki szti to znaménje na cselo zapise. On szv. pisatel telikájse matere opomina, naj bi návcsile szvojo deco szebé prekrizsati, tecsász pa dokecs to vcsiniti szami nevejo „vé matere — veli on — pritisznite na njuvo cselo krizsno znaménje!“ Zse za volo te sztarinszke návade mores postüvati prekrizsanje. Vszebole pa záto ár:

Nasz krizsno znaménje obráni proti zaszedávanji hüdogo dühá. Szv. Peter apostol nasz etak opomina: „Trezni bojte i merkajte, ár vas nepriatel vrág kak trobecsi orozslan, okolihodi, iszkajocsi koga bi pozsro; komi z mcsnov verov protisztante.“ Prekrizsanje je pa ne drügo, kak verevadlúvanje i záto mcsno orozsjé proti hüdomi dühi. denj rimszki caszar je meo edno krotko jelenszko kravico.

Püszto je njo szlobodno hoditi i naj njé niscse nebi zbantüvao, dao je njoj eden zláti pojász okoli sinjeka zvézati, na steroga szo ete recsi bilé szpizsane : jaz szem caszarova ! I niscse sze je ne vüpao jelena zbantüvati. Kak je té pojász znamenüvao, ka je ono zshivincse caszarovo i od vszega zbantüvánja obranjeno : tak i krizsno znamenje de tüdi pri nasz kázalo, ka szmo mi bozsi i nasz obráni od szküsávanja hüdogá dühá. Záto nasz opomina szv. Cyrill : Szpisi krizsno znamenje na tvoje cselo ; naj bi satan vidivsi to králeszko znamenje v bejg vdaro. Ár kak sze pesz boji od onoga meszta, gde szo ga ednok zbili : tak i hüdi düh sze tüdi zboji od krizsa na steron je Jezus obládao njega. Záto szo szvetnicje z prekrizsanjon ne szamo od szébe zbili szküsáve, nego drüge verne szo tüdi nagovárjali, naj bi sze vu dühovnih pogibelnosztih krizsali.

Szv. Antona püscsenika je vecskrát hüdi düh mocsno premárjao i on je proti njemi vsz'gdár vu krizsnom znamenji iszkao pomocs govorécsi : „Odhájajte, ár proti meni, ki szem pod obramov szv. krizsa, nika nemrete csiniti.“ Szv. Tomás aquinszki je tüdi szamo po obládanji mocsnih szküsáv priseo na ono vizzoko popolnoszt, na sterój ga zdaj kak zgled krses. jákoszti postüjemo. Proti tem szküsávam sze je on tüdi z krizsnim znamenjon vojüvao. Gda sze je vu njem kakse gresno nagnenje pobüdilo, vcsaszi je krizs vrgao na szébe i vu Jezusove szv. rane sze preporocso i tak iszkao pomocs.

Ali po prekrizsanji esese vnoge drüge dobrote i miloszti lehko od Bogá zadobimo. Jezus nam je nájmre po szvojoj krizsnoj szmrtili szpravo to, ka nasz je nebeszki Ocsa nazáj vzeo za szvoje szini i nam dáva szvojo miloscsio i blagoszlov. Gda sze tak prekrizsimo, te nebeszkoga Ocsa opominamo, ka je szin njegov Jezus z lübéznoszti do nász mro na krizsi i tak da bi njemi eta pravili : „Nebeszki Ocsa, za vrednoszt krizsne szmrtili Sziná

tvojega vzemi mené pod obrambo tvojo. Blagoszlovi mené i pomagaj meni vu vszem mojem djánji.“

Kak vnoge i velke miloszti szo zadobili szvéci za szébe i za drúge po prekrizsanji, to sze vidi z naszledű-vajocsih zgodovin :

Szv. Jánosi apostoli szo ednok krivoverci vu ednom kelihi zagiftano vino ponűdili. On pa krizsavsi kelihi, cse-mér je vu podobi kacse z keliha vűszpadno i szpio je to pitvino rezi vsze nevole. Záto je návadno zdaj ua den szv. Jánosa apostola vino zsegnjávati.

Vu vremeni szv. Hilára je po velkom potreszi morje vűvlejalo. Szv. Hilár je na prosnjo presztrasenoga lűdsztva trikrát krizs vrgao i zburkano morje vu szvoje prvese meszto nazájzapovedao.

Szv. Román je dvá gobavca ozdravo, szv. Kunigunda vu szvojoj hizsi vűvdárjeni ogen vgásznola, szv. Eufrázia ednoga glűho nemoga decsáka ozdrávila po znaménji szv. krizsa.

Poszebno pa hasznovito de sze nam prekrizsiti:

1. Zajtra, gda sze zbűdimo, naj bi nasz krizs opominao na zahválnoszt proti Bogi, ki nasz je na novi dén zbűdo i naj bi sze na celi dén pod njegovo obrambo porocsili, nadale ka bi celi dén szamo to csinili, ka de szv. Trojsztvi na diko szlűzsilo i naj bi vsze nevole i tezsáve, stere znábíti Bog té dén na nász naszloni z lűbéznoszti do Jezusa na krizsi za nász vmorjenoga mirovno podnásali.

2. Vecsér, kda sze na pocsinek szprávlamo. Gda sze nájmre pri doliléganji prekrizsimo, z tém sze na celo noes vu bozse roké podámo, ár szamo tak lahko gvűsno i mirovno szpimo. Vecsérno prekrizsanje naj nász nadale opomina na vsza ona dobra, stera szmo od szv. Trojsztva celi dugi dén zadobili ino nász opomina, naj bi sze na konci dnéva za to zahválili. Vecserásnji krizs nasz naj escse opomina na one vűkse ménse grehe, z sterimi szmo

vu celom dnévi Bogá zbantúvali, Jezusa znova rázpnoli. Kak hitro sze zná zgoditi, ka mo mogli escse vu toj noci pred lice vecsnoga Szodca sztopiti, záto z telon i z dšov sze moremo pod obrambo onoga podati, ki je na krizsi obládao nasega hšdoga nepriátela.

3. Pred molitevjav i po molitvi. Jezus je nájmre eta pravo: „Ka koli bodeite proszili od Ocsé vu mojem iméni, dá vam.“ Poleg toga nase molitvi szamo tak bodejo poszlühnjene, csi sze vu Jezusovom iméni i vüpanji njegove vrednoszti oprávlajo. I rávnok z prekizsanjom vadlšjemo to, ka je vsze nase vüpanje vu Jezusi, kak ki je nam po szvojoj krizsnoj szmrti vsza dobra zaszlšzso. Záto právjijo szv. Ocsáki, ka z prekrizsanjon pecsat vuzsgémo na naso molitev, po sterom szí szád njéni zagvšsamo.

4. Pri vszaksem véksem deli. Vesz blagoszlov od szv. Trojsztva szhája po Jezusi Krisztusi, ki je za nász mro na krizsi. Záto szo sze szvéci k vszaksemi véksemi deli z prekrizsanjon priprávlali. Szv. Cyrill nász opomina: „Pri vszem nasem deli tan naj bode krizs!“

5. Vu szkšsavah i nevolah. Z prekrizsanjon nájmre na pomocs zovémo Jezusa, komi je Ocsa „oblászt dao ober vszakoga tela, naj bi vsze melo zsiték vékivecsni.“ Z Krisztusovov pomocsjav pa lehko právimo z szv. Pavlon: „Vsze lehko vcsinim po onom, ki mené pokrepi.“ Záto právi szv. Efrem: „Čsi bi vu nevoli bilo nase zšivlenje, zdrávje na vodi, na szšhon, domá ali vu dalésnjoj krajini, obrnimo sze k krizsi i zadobimo pomocs bozso.“

Escse nika zamerkam k tomi deli. Csi sto nebi vido pri szebi prekrizsanja csšdno mocs, tomi je on szan zrok. Krizsati sze moremo nájmre ne szamo z rokov, nego z notrasnjov verov na szvoje szrcé moremo tšdi krizs prišiznoti. „Zaka, ka tak malo lšdi csšti blagoszlovno mocs krizsnoga znaménja? — szpitáva szv. Rupert — i na to szan odgovori „záto ár krizs noszijo toti na cseli, ali ne noszijo toga Razpétoga vu szvojem

szrei. Tak pobožno, z moesnov verov, z vüpanjon i z grehov pozsalüvanjon sze moremo prekrizsiti i te zagvüsno zadobimo pomocs od szv. krizsa.

Ne szramotüj sze tak krses. düsa prekrizsati. Zaka bi sze szramotüvao? Dober voják ne zataji zasztavo szvojega kralá; zaka bi pa ti zatájo krizs Krisztusov. Ovo Jezusa je ne szran bilo krizs na Kálvario gorineszti, csi je pod njegovo zsmécsavov glih tikrát szpadno. Ne sze szramotüvao, gda je bio na krizsi za tébe med dvema razbojnikma rázpñjeni! Vu krizsnom znaménji pride drügocs na ete szvet z velkov oblásztjov i dikov szodit zsive i mrtve. Lübi záto vu zsvlenji i szmrti krizsno znaménje i pravi z szv. Pavlon : „Dalecs naj bode od ménevu drügom sze hváliti, kak vu Jezusovom krizsi.“

Szlepecz.

V Betlehem !

Miszli, zsele na peroti !
Prek po logi, prek po vodi
Z mojo dūso, letite
v Bethlehem.
V Betlehem ?
V meszto to malo ? Ite !
Le v Betlehem !

Szvoj kincs iscese vszako szrce
navuk Vecsne je Pravice ;
kje pa szvojga jaz dobim ?
V Betlehem
jaz idem ;
tū rodi sze Bozsji Szin !
Le v Bethlehem !

Bethlehem je szveta sola,
Vecsna tūd' ne bo minola.
Pravo lūbav sze vucsit
V Bethlehem
Z veszeljem.
Vecsni Bog je tū zakrit !
Le v Bethlehem !

Mir deli sze po Deteti,
prazke, szváje ne ga eti, —
ne ga — tū Jezus domá.
V Bethlehem
hodmo k Njem !

Po mir Marije Sziná.
le v Bethlehem !

Szveti Jozsef szkoznocsüje
pri Deteti szvet' Marije
njidva naj trpela ni !
v Bethlehem !
Naj peszem
moja Jozsefa szlavi !
Le v Bethlehem !

Szo nebesza v Bethlehemi :
Szvet' Familja z darmi vszemi :
Jezus Marija Jozsef
v Bethlehem !
Naj pridem,
Jezus, Maria, Jozsef,
K vám v Bethlehem.

Szrcsen.

Iz zgodovine szv. materecérkve.

Neszrecsno dogodbo Julian caszara odpadnika, ki je od práve vere nazaj vu sztáro pogansztvo odpadno, szam vam zse láni popiszao na etih lisztah. Z njim je Konstantiu caszara rodovina vömrta. Vojszka caszárszka je te v. Carigradi Joviana, ednoga vojvodo Julianovoga posztávila za caszara. On je szvojo vojszko z Perzsie nazájpozvao, z tisztimi národami jáko drági mir szkleno, ár je vnogi grád püsztö prek Sapor králi za volo mira.

Prvo njegovo delo je bilo zbriszati one posztáve, stere je Julian proti krscsanszköj veri nasztavo pa je tüdi proszo szv. Athanáziusz püspeka, naj njemi z szvojim táncsom na pomocs bode.

Dugo je ne vládao. Za 7 meszecov je vmro i za njim je vojszka znova ednoga vojvodo zebrála za caszara po iméni Valentiniana, steri je od leta 364-ga do leta 375-ga, celi edenajszet let ládao izhodno caszársztvo.

Valentinian je tüdi dober krscsenik bio, steri je prepovedao poganszke satringe pa je tüdi dopüsztö, kde je lüdsztvo krscsanszko grátalo, naj poganszke cérkve za katolicsanszke prerédi. Prepovedao je tüdi delati po nedelah i szvétkah ino je zapoved dao vö, ka sze püspek szamo od püspekö szlobodno szodi, ne od szvetszke szodnije — ár je te vu vszakom véksem meszti bio püspek, med sterimi szo nisterni obtozseni bili od lüdsztva pred szvetszkimi szodniscsami.

Valentinian je szvojega brata Valensa szebi za pomocnika posztavo vu caszársztvi. Ete je arianszko vero pomágao, ár je szám Ariusov vucsenik bio. Poszebnó po Valentinianovoj szmrtili je divjao ete neszrecsen krivovernik proti právoj veri krisztusovoj. Zgodilo sze je, ka je oszemdeszt katolicsanszkih posztanikov prislo pred njega sze tozsit proti krivovernim ariancom ino njegovo pravicsno obrambo proszil, on je pa vsze na eden brod dao szpraviti na morje ino je tam dao ládje vuzsgali, ka szo vszi preisli.

To zse túdi známo z zsvljenja szv. Athanáziusz nadpúspeka, ka je on na szmrtnoj poszteli Petra (po iméni) nasztavo za szvojega naszlednika; nego arianci szo sze tomi proti posztavili pa je Valens caszar njim dao pravico, je zapovedao szvojemi poganszke vere namesztniki Palladiuszi, naj arianszkoga Luciusza posztávi za púspeka, csi inacsi ne ide, poszili. Te sze je to zgodilo, ka je Palladiusz pogane i zsidove pobrao vküper pa je Petra ztirao z cérkve ze vszemi dúhovnikami, celo v klostre je notrivdrla tá razdivjana truma, Bogi poszvecsene device szlekla i po vulicah tak okoli plodila ino escse bozsno z njimi zahájala. Caszar je za to bozsno delo escse vojszko poszlao Palladiuszi na pomocs. Krscesenike práve szo na trume klali, 19 dúhovnikov ino 11 púspekov szo vmorili vu tisztih csaszah v Alexandrii.

Právoverni krscesenicje, steri szo ne szpomorjeni, szo vu arabszko ino egiptomszko púscsávo razbezsali k púscsávníkom; nego caszar je tá túdi vojszko poszlao za njimi z tov zapovedjov, naj púscsávníke vküp szpolovijo. Vojácje szo v egiptomszkoj púscsávi szamosztánce pri deli naisli. Rávno te, kda je vojszka tá prisla, szo prineszli lúdje ednoga betezsnika pred púscsávníke, steri sze je ne mogeo na nogé opreti. Eden púscsávník njemi je szvéte olje dao, eden drúgi je pa pravo: „Vu iméni Jezusa Krisztusa, koga Luciusz (ariánszki púspek) pregánja, velim tebi sztani gori ino idi domo!“ Betezsnik sze je sztano ino je so. Nego vojszki je eta csüda nikaj ne valála.

Vküp szo szpolovili púscsávníke pa szo je na eden otok szpravili, kde szo szami poganje bili escse. Szamo ka je Bog tú túdi szkázao szvojo mocs. Vélki pop tisztih poganov je meo edno hcsér, stero je satan obszeo. Pús-

csávnice szo z molitvov i posztom vöszpravili z njé hűdoga dűha pa szo sztem celi otok pridobili krscsanszkoj veri. Kda je toga glász v Alexandrio priseo, szo vecs tam odnet ne vűpali brániti pűscsávníkom, ka szo nazaj zodisli vu szvoja sztára prebiválisca.

Tűdi vu Edessza zvánom meszti szo priszilili prebi-valce, naj ednoga krivovernoga arianca májo za pűspeka. Szamo ka szo krscsenicje ne hodili k njegovoj bozsoj szlűzsbí pa szo sze ga vszesirom ogibali, kde sze je prikázao, nego szo zvűna meszta szprisli vkűper na bozso szlűzsbo z právovernimi dűhovnikami. Ednok je Valens caszar tam potűvajocsi to zvedo pa je ondasnjemi szvojemi námesztniki. Modesztuszi zapovedao, naj krscsenike raztira z vojszkov, kda tam vkűppridejo. Modesztusz sze jase vű pa doide zsenszko, stera málo dete neszla na rokah ino jo pita, kama ide. „Csűla szam, — právi ona — ka sze je zapovedalo proti právim szlűzsábnikom bozsím pa sze páscesím, ka bom jasz tűdi tao mela z njihovoga trplenja.“ — „Zakaj pa dete neszés z szebom?“ — „Záto, naj ono má priliko z menov vréd mreti za právo veró.“ Nad tov velkov pripravnosztjov k szmrti sze je zacsűdivao Modesztusz pa sze je nazaj obrno ino je tűdi caszari tanacs dao, naj mir dá krscsenikom.

Vu Tomi városi pri csarnom morji je caszar szam so vu cérkev ino je nagucsavao pűspeka, naj ariánec posztáne, pűspek je pa ponizno odgovorécsi z lűsztvom tam nihao caszara ino je so vu drűgo cérkev mesűvat. Caszar ga je na to pretirao, nego kda je vido, ka sze lűdsztvo bori za szvojo vero ino právovernoga pűspeka, te ga je nazaj pozvao na szvoje meszto.

Szto pa szto taksih dogodb bi sze lehko pripovedavalo z onoga casza, kda je neszrecsen vűszkocseni pop Ariusz szame caszare zmesao, da pa ete nam morejo zadoszta biti za dobro pűldo ino za znaménje, ka Bog vu tom dűsevnom i telovnom preganjanji krscsansztva tűdi pokazao szvojo mocs ino je ne dao preidti práve církevszvoje.

Szam Valens caszar je tűdi tak obhodo, kak vszi drűgi, ki szo szv. matercérkev preganjali.

Vu boji je vszikdar bit bio, gotje szo celo do njegovoga sztolnoga meszta Konstantinápola (Carigrad) prisli

z szvojimi vojszkami. Na to njemi je eden njegov vojvoda Trajan po méni, na nosz vrgeo, ka njegova brezbozsnoszt zrok té neszrecse, ár je telko pravicsnih püspekov ztirao z drzsáve ino telko bozsnjákov poszádo na njuvo meszto, pa ga je priszilo z szvojimi prijátlami, naj ide on szam, túdi vu boj, csi miszli, ka szo vojvodje zrok dozdajnoga bitja.

Caszar je so, pa je túdi tam osztano. Med bezsanjom z boja sze je naime v edno kucso szkrio, stero szo gotje ober njega vuzsgali pa je tam zsiv zgoro,, kak je zgorelo. onih 80 dühovnikov, stere je na morji on dao z brodom vréd vuzsgatt. „Pravicsen szí, Bog!“ to szo bile njegove szlednje recsi.

Bassa Ivan.

Dvá bozsicsa.

Szvét' Jozsef no Marija
Nocoj potűjeta,
Zse blűzi Bethlehema
Szi pogovárjata :
„Gde dobila bova sztána,
Tako keszno bova tam?!“
Tako sze zgodi,
Da lűsztvo szpozaszpi . . .

Bozsicsna nocs prihája z szvojov lepotov na zemlo. Gori v jasnij visávaj nébe sze zsari zvezda na zvezdi, zláti venec okoli bledoga meszeca. O, ti prelepa néba!.. I na zemli? — Po hízsa lűcsi, szvetle lűcsi pri jaszlicaj i na bozsicsnom dreveci; okoli njij i na njé pa glédajo zveszte, neduzsne i veszéle ocsij mále decé. Gori na miloj nébi v blescsécsij zvezdaj i v neduzsnij detecsij ocsej zsari zapiszano z ognjenimi literami: „Szvéta nocs, blázsena nocs!“ . . .

V szijajnoj hizsi velkoga városa zaglédnemo mládo mater — goszpo. Szladko nepopiszano veszélje je na njénij licaj. Cecvo „Marijino bratovesine“ sze njoj leszkece na szrebrnom lánceki na prszaj; — kotriga je Marijine družsbe. Njéno lepo oko pazlivo preglejuje bozsicsno drevece. Tű szégne med zeléne vekice, je kiti i poprávla.

Tam pritrdi erdészo szvecsico scse na prázno vekico i privézse na njo szlacsice. Odnet njoj szpádne zsarécse oko na jaszlice, v sterij lezsi máli Jezusek, pred njim pa oszlek i volek. Vsza je razburjena od szladke bozsicsne szrecse. Od radoszti trepetajocs potozsi zsamatno blazinico poleg bozsicsnoga drcveca, na njo pa polozsi: máli bliscécsi kelih, stolo i vszo mésno obleko, primerno za oszem let szlaroga njénoga szineka, steroga je prevecs lübila.

Nadnarávna lepota jo je obdájala v toj szrecsi. Bliscécsa szkuza sze njoj je prikázala v mokrij ocsej. Zakaj pa tocsi szkuzé? — O, szkuza materina! Nega dragsega dzszündzsa, kak je materina szkuza, naj jo povzrocsi veszélje ali zsaloszt. I szkuza, stera sze je potocsila po lici mláde, szrecsne matere, — bila je szkuza veszélja! — „Deca Marijina!“ — tak je predgao negda sztári páter, vodíteo Marijine bratovcsine, steromi je zima pobelila vlaszé, a v steroga ocsej je trepetalo szunce mladéncove navdúsenozsti. — „Deca Marijina! Materi naj bo podobno dete zevszema. Mati Marija nam je rodila Odküpitela, ki sze je darüvao za nase grehe, dála nam je dühovnika porédi Melhizedekovom. O trikrát szrecsna mati, stera poszveti i vzgoji szinüj za té imenitni sztán!“

I mati stero szmo szpoznali, je razmila té recsi... K poszteli szvojega szinüj je obeszila kep „Marijinoga darüvanja.“ I li gdare je sztopila potihoma k szpávajocsemi deteti pa je gorécse proszila: „Nájszvetejsa Mati bozsega Odküpitela! Zgledni sze na to moje szpávajocse dete, na moj nájdragsi kincs! O, tvoje deviske csiszte roké naj ga posztávijo za dühovnika! O prelübi Jezus, zvoli ga za szlúzsabnika szvojega szvetiscsa!“ — Szo li bilé poszlünjene prosnje gorécse matere?...

I szedela szta pred bozsicsnov nocsjov mati i szinek vküper.

„Drágeg moj — tak zacsne mati — ka naj ti prineszé Jezusek v bozsicsni dár?“

Decsák premislávle.

„Zseles li szvetlo száblico, kakso je noszo ocsa i vojasko szükajo z szvetlimi gombami?“

„Nej, mati!“

„Ka pa, szinek moj, bi li rad konja meo z zsutim szedlom i z lepov szvetlov opravov?“

„Nej, mati!“

„Dete, povej teda szamo, ka bi rado melo i jaz sze vü pam, da ti Jezusek szpuni zselo!“

„Mati -- neduzsno je glédalo njegovo oko v mate-rino — proszim lepo kelih i mésno obleko, da bom szlüzso vszaki dén meso, kak goszpod plevános v cérkvi.“

Materine ocsi sze blecsijo od nezmernoga veszélja. Szrebrno razvoni zvoncek i vráta sze odpréjo. Pod bo-zsicsno drevece bezsi decsák. Ocsi sze njemi szvetijo od szamoga veszélja; düsa njemi trepecse od blázsensztva. Z radosztjov obime mater i njoj právi:

„Mati, o lüba, zláta mati! Dén za dnévom bom zdaj szlüzso meso; vütro na bozsicsni szvétek pa tri.“

„I za koga bos pa szlüzso prvo meso?“ ga pita mati.

„Za mojega ocsó!“

Pred dvema letama je vmro ocsa v vizzokoj vojaskoj szlüzsbí i decsák je zse vecskrát csüo od csarnij més, stere sze szlüzsjó za pokojne.

„I drügo?“ ga pita mati.

„Tüdi za mojega ocsó!“

„I trétjó?“

„Pá za mojega ocsó!“

„I za mené ne bos nobedne szlüzso?“

„Nej.“

„Zakaj pa nej, düsica moja?“

„Ár vi mati neszmíte vmreti!“

O blázsenszt tej recsi! Stera mati ne bi tocsila pri njij szkuz od nezmernoga veszélja na glavo szvojega lüblénoga szina? Ah, té szkuzé! Kak jütrasnja rosza szo, stera poroszi mláde rozse lepi cvet . . .

Szvecsice na bozsicsnom dreveci szo vgasznole. — Decsák szpi. Poleg njega sztoji kak vidocsi angeo varüvác njegova mati. V düsi njoj plava szladka bozsicsna radoszt, v vühi njoj sümijó lübe recsi: „Ár vi mati neszmíte vmreti!“ Vüszta njoj sepecsejó vrocso, gorécso molitev: „O lübezuiva Mati Goszpodova, vzemi to dete za szvoje! Gda mené zse zakrije groba csarna nocs, bojdi njemi mati — ti, stere lübézen nigdár nemre vmrejtí. O Marija, kak szí vzgojila szvojega szina za dühovnika, tak pripelaj tüdi to dete v szvetiscse bozse, pred Goszpodov oltár!“

Vöni kraszna bozsicsna nocs. Szladko zadonijó k

polnocsnici zvonovi v toj lepoj noci, njuvi glászovi szesirijo i oznánjajo veszélje. Szladki odgovor szo na gorécso molitev materino, szladka bozsicsna peszem szo, stera szeglászi v szvétoj bozsicsnoj noci :

Dvanájszta vöre bije
I Jezus sze rodi ;
Z nébe sze pa vlije
Szvetloba, szvéti tron ;
I angeli prepevajo :
„Csaszt, hvála vecsnomi Bogi,
Mir pa lüdem v szercá,
Ki dobro volo má!“

* * *

II.

Petnázset let kesznej.

„Ár vi mati neszmite vmreti!“ je pravo pred telkimi leti v szvojoj detecsoj preprosztoszti. I záto je mati li vmrla. O, on szám njoj je pomágao v grob! . . . Zakopali szo jo. On je osztáo — szám.

I dnesz ?

V mejkom sztoci pocsivle. Z bledoga obráza, z vdrtij ocsnij düplin njemi zsari dvoje trüdnij ocsi. Pomali obrácsa liszle v knigi, z stere zajimle i pijé csemér za szvojo düso. To je zdaj njegov katekizmus.

Vüni je nocs, brezracsuna zvezd na miloj nebi — v njegovoj düsi je pa temna nocs, Ja, v düsi je temna nocs, ár szta zájsli zádnjivi dve zvezddi : — materine ocsi, stere szo tak lübeznivo glédale v globocsino njegove düse. Detecsa nepokornoszt i szramota njim je sztiszkala vnogo szkuz, tem lübin materinim ocsem . . .

Dávno minoli mladosztni szpomini njemi sztoplejo dnesz pred düsevno oko : Oltár blescsécsi v szvetloszti szvecs, na njem z cvetjom okincsana nájlepsa, nájplem-nitejsa rozsa : Brezmádezsna Devica, — na prszaj njegovij negda blescsécse znaménje bratovcsine ; v szpomin njemi je prisla oblüba zvesztoszti, z sterov je darüvao negda celo szvoje zsvljenje Mariji. Bilo je to tiszti dén, gda je sztopo v Marijino bratovcsino. O, tej szpomini? . . .

Bio je to dén veszélja za njega i za njegovo dobro mater. Ali, ali, — kak hitro je mladénec odbezsao od Marijine zasztave! Kak naszkori je prelomo priszego zvezstoszti! Zájseo je med szlabe tivárise, zoznano sze je z szlabimi knigami, zácsao je gübiti veszélje do pobožnoszti i — dáó sze je szveti. Priseo je na szlábo pot i je kapao zmérom globlej i globlej: Jaj, kak je to njegovo mater peklo, peklo, gda je vidla sztrta szvoja vüpanja, stere je poszadila v szvojega lüblénoga, jedinoga szinüj, peklo jo je to dokecs jo je nej pokopalo . . .

„Ah, bezsite od méne, vi neprijétni szpomini!“ — I zácsao je premetávati liszte po knigi, da bi szí z gláve zbio zsalosztné i britke szpomine.

Zdaj sze zacstüje po dveraj ráho klonkanje. Dobra, sztára hizsna goszpá je prineszla bozsicsno drevece za mládoga goszpoda. Mále zeléne vekice, vsze pune zlátij orehov, steri szo sze leszketali v szvetloszti erdécsij i zelénij szvecsic. Szpodi pa máli Jezusek z zlátov stolov csrez erdéce obleke na prszaj máli kelih z zlátoga papéra. — Sto je li vdehno dobroj sztároj goszpej to miszeo?

I pá szo njemi miszli vujsle v dávnó pretekle dnéve. V szvéto bozsicsno noes sze zglédne v steró njemi je podarila njegova dobra mati kelih i stolo, v steró je oblübo szlüzsiiti tri szvéte mese za ocsó, za mater pa pa nobedne, ár „mati neszmi mrejtí.“

Britki szpomini — sto vasz je zváo?! Poberite sze tüödnet!

Ali kak bozsicsni zvonóvi njemi donijo mejki materini glaszóvi na vüho. Szkuzne materine ocsi njemi blescsijo naproti i ga mílo kárajó pred pogübelnosztjov.

I na miszeo njemi pride páli materina oblüba, stera je zse dávnó zakopana, njéni zlátí návuki, njéno mílo opominanje, stere je szejala v njegovo düso. O drága materina oblüba! A nájdrgasi je pa bio v toj oblübi szpomin i zablodnjenim bila resilna zvezda. V globocsinaj szvoje pokvarjene düse je najseo mladénec scse zakopani szpomin na njo. Oh, scse zshivé v njegóvoj düsi resilna recs, stero je poszadila v njo njegova mati, vüpanja i szladkoszti puna recs: Marija . . .

I zázsgao sze je v njegóvoj düsi boj med dobrim i hüdim, med düsnovesztjov i sztrásztjov, med nébov i med

peklo, kak sze je zázsgao negda v düsi neksega drü-
goga mladénca — szv. Augusztina — ki je zdihávaó zse-
lécs po prosztoszti, pa je bio zaklenjeni v verige gresnij
navád. Dokecs, bom scse oblásao, dokecs pravo : vütro,
dokecs bom sze scse kotao pa toin blati?! Kak po dnévi
posteno hodimo, nej v nezmernoszti i pijanoszti, nej v
necsisztoszti i neszramuoszti!... Ali tezsó, tezsó sze
je locsiti i dati szlovo sztárim znáncom, prilüblenim gres-
nim navádam... Ali gda szam bio szrecsen, gda? V
tisztij letaj delecse neduzsnoszti, gda szam szlüzso domá
meso, kak jo szlüzsi dühovnik v cérkvi, gda szam z dob-
rimi tivárisami pred Marijinim oltárom klecsécs vesino
oblübo — ali zdaj, gda sze potáplam na gresnom sveti,
kak razbita bárka po morji!... Oh, da bi sze njemi
pokázala morszka zvezda i ga szrecsno pripelala k resil-
nomi bregi!...

V düsi sze njemi je zacsno lo raztáplati, kak sze raz-
tápla ledena szkorja od szuncsne toplote.

Pred Jezusekom szpádne na kolena i z' prsz njemi
privré gorécsa prosnja :

Ti boj odzdaj moja mati, o szmilena Devica i ne
zavrzi zgüblenoga szintüj, gda sztoji szpokoren i obzsalü-
vajocs szvoje grehe poleg groba szvoje zemelszke matere.
Oh, csi szam scse vreden, pótom poszlüzsaj, Mati, pri-
szego moje zvestoszti : Szvetiscsi Goszpodnovomi poszve-
csüjem szvoje zsvlenje i za krátek csasz scsém zaisztino
szlüzsiti tri szvéte mese, za ocsó edno, edno za mater,
edno pa za tiszte zsvocse, ki zsivejo v zmotaj i blodje-
nej, kak szam zsivo jaz.

Ka je pravo, to je tüdi szpuno. Po vecs letesujem
blodjennej i zmotaj je najseo pá právo pot i je szpuno
zselo szvoje dobre pokojne matere : poszvéto sze je szlü-
zsbi Goszpodovoj. I szlüzso je vecs nego tri mese, za
ocso, za mater, za zglüblene gresnike...

Mati pa, stero je pridobo zdaj, zaisztino — ne merjé
nigdár.

P.

Posta reditela.

Leto k konci ide, ki je liszt vdáblao, naj sze ga pascsi plácsati. Proszimo vsze postüváne poverjetnike, naj liszt preporácsajo ino nove narocsnike do szrdine januára meni naznanje dájo. „*Ki katholicsanszke novine siri, apostolszko delo oprávla*“, szo pravili X. Pius pápa. Záto naj vszaki narocsnik liszt tüdi drűgim szpoznáncom preporácsa.

Mr. Camplin. Kalendáre Szam narocso, vam bodo poszlani — postnino scse ne vem, kelko znesze! Hvala za pozdravlenje; z szpodobnim tálom vam zselem vsza dobra vszem, ki sze tam trűdite za szebe i za nász domácse.

Kl. Hvala. Vidis! Nikak szam ne mogeo, ve zse drűgopot, csi de nama zdravje szlűzsilo.

Vszem narocsnikom blázsene szvétke!

